

STANOVISKO SVAZU ENERGETIKY ČESKÉ REPUBLIKY K AKTU O AKCELERÁTORU PRŮMYSLU (IAA)

Kontaktní osoba: Jan Šebesta, jan.sebesta@svazenergetiky.cz
25. března 2026

Svaz energetiky České republiky (SEČR) podporuje opatření ke zvýšení konkurenceschopnosti evropského průmyslu, posílení jeho role ve světě a boj proti deindustrializaci. Důležité je i posílení strategické soběstačnosti EU. Průmysl je nejen výrazným zaměstnavatelem a tvůrcem evropského HDP, ale také výrazným spotřebitelem energie. Zároveň v současné době průmysl čelí těžké geopolitické situaci, celním bariérám či neférové podpoře konkurence ze třetích zemí.

Hlavním cílem Industrial Accelerator Act (Aktu o akcelérátoru průmyslu/IAA) je zvýšení poptávky po nízkouhlíkových technologiích a výrobcích vyrobených v Evropě. Akt stanoví cíl zvýšit do roku 2035 podíl zpracovatelského průmyslu na HDP EU na 20 % (z 14,3 % v roce 2024). Tento cíl obecně SEČR podporuje.

Zároveň ale některé navržené úpravy IAA jsou z našeho pohledu kontraproduktivní, omezují konkurenci a neodstraňují skutečné důvody klesající konkurenceschopnosti Evropy. Z pohledu energetiky je přitom klíčové, aby navrhovaná opatření nevedla k dalšímu zvyšování nákladů na energie, omezení dostupnosti klíčových technologií a zpomalení investic do energetické infrastruktury, které jsou nezbytné pro úspěšnou dekarbonizaci a zachování konkurenceschopnosti evropského průmyslu.

KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY

1. K článku 3 – definice

Článek definuje „industrial manufacturing project“ a další klíčové pojmy.

Požadujeme z definice „permit-granting procedure“ vypustit „grid connection permits“.

Odůvodnění:

Snaha zahrnout proces připojení k elektrické síti do jednotného úředního povolení („single permit“) včetně smlouvy o připojení je nesplnitelná. Navíc návrh zavádí fikci souhlasu tam, kde je technicky nemožná a pro stabilitu sítě nebezpečná.

Připojení k síti je dvoustranný smluvní vztah, nikoliv razítko od úřadu, a státní systémy nejsou kompatibilní s IT systémy provozovatelů elektrizační soustavy. Jedná se o technicky komplexní proces, který zahrnuje individuální posouzení dopadů na bezpečný a spolehlivý provoz elektrizační soustavy. Místo zrychlení tak hrozí chaos a prodlevy ve vyřizování žádostí.

Zároveň není možné zajistit v rámci systému postihnout všechny vyjadřovací systémy vlastníků technické infrastruktury, které fungují každý jinak. Single access point může pouze na tyto systémy odkazovat. V opačném případě by to znamenalo snížení efektivity a zpoždění vydávání vyjádření vlastníků TI a tím celého povolování.

Zahrnutí připojení k síti do jednotného povolovacího řízení by zároveň nepřiměřeně zasahovalo do pravomocí provozovatelů elektrizačních soustav a vznik kompetentní autority pro koordinaci procesu povolování by mohl vést k oslabení vlivu provozovatelů na proces posuzování žádostí o připojení, přičemž odpovědnost za bezpečný a stabilní provoz soustavy náleží právě provozovatelům soustavy.

2. K článku 4 – Single access points

Článek zavádí povinnost jednotného kontaktního místa pro online podávání žádostí o povolení záměru.

Žádáme umožnit podávání žádostí i pomocí národních řešení bez využití European Business Wallets.

Odůvodnění:

Mělo by být umožněno využívat již existující řešení.

3. K článku 5 – Permit-granting procedure

Článek zavádí jednotné povolovací řízení založené na jediné žádosti pokrývající všechna nezbytná povolení (včetně připojení k síti) a určuje lhůtu 45 dní na kontrolu úplnosti žádosti.

Požadujeme doplnit, že požadavky na doplnění musí být přesně konkretizovány, požadujeme zkrátit lhůty na kontrolu úplné žádosti z 45/30 dnů na 30/20 dnů.

Požadujeme z definice „permit-granting procedure“ vypustit „grid connection permits“.

Požadujeme také doplnění požadavku, aby ČS provedly racionalizaci podkladů pro povolení.

Je také třeba zvážit omezení účasti veřejnosti při projednávání takových záměrů, pokud již byla dostatečně zapojena v rámci územního plánování. Účastenství by mělo být v tomto případě omezeno pouze na místní veřejnost, která je zájmem přímo dotčená.

Odůvodnění:

Snaha zahrnout proces připojení k elektrické síti do jednotného úředního povolení („single permit“) včetně smlouvy o připojení je nesplnitelná. Navíc návrh zavádí fikci souhlasu tam, kde je technicky nemožná a pro stabilitu sítě nebezpečná.

Připojení k síti je dvoustranný smluvní vztah, nikoliv razítko od úřadu, a státní systémy nejsou kompatibilní s IT systémy distributorů. Jedná se o technicky komplexní proces, který zahrnuje individuální posouzení dopadů na bezpečný a spolehlivý provoz elektrizační soustavy. Místo zrychlení tak hrozí chaos a prodlevy ve vyřizování žádostí.

Zároveň není možné v rámci systému postihnout všechny vyjadřovací systémy vlastníků technické infrastruktury, které fungují každý jinak. Single access point může pouze na tyto systémy odkazovat. V opačném případě by to znamenalo snížení efektivity a zpoždění vydávání vyjádření vlastníků TI a tím celého povolování.

Je nezbytné, aby požadavky byly dostatečně konkrétní, je třeba předejít požadavkům obecným, které jsou zpřesňovány až při opakovaném doplňování podkladů. Lhůty navrhované nařízením nepřinášejí

zásadní zrychlení do procesu povolování, standardně je úřady využívají v plném rozsahu, na konci lhůty.

U dokumentace je nutné, aby bylo upuštěno od stávající praxe, podle které jsou po stavebníkovi/investorovi vyžadovány stále rozsáhlejší podkladové dokumentace.

Účastenství veřejnosti by nemělo probíhat opakovaně a nad rámec územního plánování, kde se již vlivy na životní prostředí v souladu s požadavky SEA posuzují, pak by povolenací procesy probíhaly rychleji. Účastenství by pak mělo fakticky svědčit jen nejbližším sousedům, které mohou být záměrem přímo dotčeni.

Tento přístup je zvláště důležitý u liniových staveb v podobě infrastruktury elektrizačních soustav, kde opakované zapojení veřejnosti může významně prodlužovat realizaci projektů strategického významu.

4. K článku 6 – Energy-intensive industry decarbonisation projects

Článek rozšiřuje zrychlené postupy z Net Zero Industry Act (NZIA – lhůty, úlevy a koordinovaný postup u některých environmentálních předpisů) a Návrhu nařízení ke zrychlení povolování životního prostředí (Envi Omnibus – převažující veřejný zájem, fikce souhlasu, přednostní posouzení) na dekarbonizační projekty energeticky náročného průmyslu.

Vítáme deklaraci rozšíření postupů podle NZIA a návrhu Environmentálního omnibusu, a to včetně zkrácených lhůt, úlev a možnosti implementace vyvratitelné domněnky převažujícího veřejného zájmu či fikce souhlasu u envi legislativy na projekty energeticky náročného průmyslu.

Odůvodnění:

Některé principy a úlevy v rámci povolenacích procesů by měly platit plošně.

5. K článku 7 – Union origin

Článek zavádí unijní původ pro další povinnosti včetně Made in EU.

Žádáme jasnou metodiku výpočtu unijního původu, která zohledňuje i „evropskou inženýrskou hodnotu“ a design, nejen fyzické místo výroby či montáže.

Zároveň je třeba omezit využití kritéria „Union origin/Made in EU“ pouze na ty výrobky, kde je podíl EU materiálů a komponent v dodávkách nízký, ale pouze za podmínky, že v EU takové kapacity existují.

Odůvodnění:

Mělo by být umožněno nahradit povinnost výroby v EU designem či inženýrskou hodnotou, které oproti prosté výrobě či montáži výrazně více zvyšují konkurenceschopnost EU.

6. K článku 8 – Content equivalent to Union origin in public procurement

Podle článku se v rámci veřejných zakázek obsah ze zemí s dohodami o volném obchodu (FTA), celní unie nebo signatářů GPA (Dohody o vládních zakázkách) považuje za ekvivalentní EU původu, pokud obsahuje potřebná ustanovení. Komise může určité země vyloučit delegovanými akty.

Požadujeme jasněji stanovit kritéria, na základě kterých může EK přistoupit k vyloučení některé ze zemí ze seznamu států, které produkují obsah odpovídající původu v rámci EU. Podmínkou pro jakýkoliv důvod vyřazení některých ze států ze seznamu by mělo být mj. zhodnocení podílu EU materiálů a komponent v dodávkách, tak aby nebyly omezením dodávek ohroženy finální výrobci nebo poskytovatelé služeb.

Zároveň je nutné stanovit min. legisvakanci jakéhokoliv vyloučení (ať již delegovaným aktem či jinak) alespoň na 24 měsíců.

Odůvodnění:

Postup, aby Evropská komise pomocí delegovaných aktů (bez transparentního a řádného legislativního procesu s účastí členských států) určovala, které třetí země se považují za vhodné dodavatele a které nikoliv, je pro SEČR problematický.

Úprava legisvakance je nutná proto, aby se trh mohl přizpůsobit, či pravidla nezasahoval do dotačních programů, kde je podpis smlouvy oproti žádosti odložen.

7. K článku 9 – Content equivalent to Union origin in other forms of public intervention

Článek v návaznosti na čl. 8 rozšiřuje pravidla i na další formy veřejné podpory jako dotace či aukce.

Požadujeme jasněji stanovit kritéria, na základě kterých může EK přistoupit k vyloučení některé ze zemí ze seznamu států, které produkují obsah odpovídající původu v rámci EU. Podmínkou pro jakýkoliv důvod vyřazení některých ze států ze seznamu by mělo být mj. zhodnocení podílu EU materiálů a komponent v dodávkách, tak aby nebyly omezením dodávek ohroženy finální výrobci nebo poskytovatelé služeb.

Zároveň je nutné stanovit min. legisvakanci jakéhokoliv vyloučení (ať již delegovaným aktem či jinak) alespoň na 24 měsíců.

Požadujeme jasně stanovit, že uzavřené veřejné zakázky nelze tímto zpětně omezit, a to ani v případech, kdy budou nutné další úpravy a dodatky smluv.

Odůvodnění:

Postup, aby Evropská komise pomocí delegovaných aktů (tedy bez řádného legislativního procesu s účastí členských států) určovala, které třetí země se považují za vhodné dodavatele a které nikoliv, je pro SEČR problematický.

Úprava legisvakance je nutná proto, aby se trh mohl přizpůsobit, či pravidla nezasahovala do dotačních programů, kde je podpis smlouvy oproti žádosti odložen.

8. K článku 10 – Low-carbon products

Článek zavádí definici nízkouhlíkových výrobků v návaznosti na Přílohu II. Dále zmocňuje EK k vytvoření klasifikace založené na intenzitě GHG. Příloha II pak vyžaduje min. 25 % nízkouhlíkové oceli a 25 % nízkouhlíkového hliníku.

Odst. 2 písm. c) – Upozorňujeme, že metodika výpočtu je již stanovena v ISO normách, EK by neměla, pokud není zásadní důvod, zavádět vlastní. Metodika by neměla být stanovena netransparentními delegovanými akty.

Odst. 2 písm. e) a f) – Požadujeme vyškrtnout. Nejedná se o objektivní technická kritéria, nepatří do technických delegovaných aktů řešících emisní intenzitu. Naopak by mohly podporovat přístup odporující technické neutralitě.

Nutné je doplnit i výjimku pro specifické aplikace (např. "First-of-a-Kind" u jaderných technologií), kde je globální dodavatelský řetězec v tuto chvíli nenahraditelný, jelikož v EU přímý dodavatel prostě neexistuje.

9. K článku 11 – Public procurement

Článek zavádí povinnosti nízkouhlíkových výrobků a výrobků Made in EU v rámci veřejných zakázek z přílohy II a III. Umožňuje výjimky při nepřiměřených nákladech (> 25 % rozdíl v ceně). Příloha III stanovuje 70% kvótu pro komponenty vozidel.

Požadujeme jasně stanovit, že veřejné zakázky, na které již byla uzavřena smlouva, nelze touto úpravou zpětně omezit, a to ani v případech, kdy budou nutné další úpravy a dodatky smluv.

Zároveň je nutné doplnit výjimky pro sektorové zadavatele v energetice a klíčové oblasti jako jsou jaderné technologie, FVE apod.

Opatření je nutné pečlivě sladit s požadavky na CBAM a zajištění nenahraditelných surovin/komponent/výrobků.

Odst. 2 písm. b) – Požadujeme jasně stanovit, jak se stanoví, že vyloučení dodavatelské země je nutné, aby se předešlo přílišné závislosti nebo ohrožení bezpečnosti dodávek daných produktů v Unii.

Odst. 3 písm. c) – Požadujeme snížit hranici pro výjimku z důvodu nepřiměřených nákladů z 25 % na 15 % plošně, případně alespoň v sektorech, kde neexistuje dostatečná konkurence.

Odůvodnění:

Úprava je nutná pro právní jistotu již uzavřených zakázek a navazujících dodatků, které budou logicky uzavírány pravděpodobně s původním dodavatelem. Změna dodavatele by měla za následek výrazné komplikace.

U některých specifických technologií pro energetiku dodavatelé v EU vůbec neexistují nebo mají omezené kapacity. To se týká jak jaderných technologií, tak například i specifických dodávek pro provozovatele energetické infrastruktury či FVE. Pokud nebudou z této povinnosti vyjmuty sektorové zadavatelé v energetice, půjde o zúžení okruhu způsobilých dodavatelů a omezení soutěže, což může představovat významná technická a bezpečnostní rizika. Náklady na modernizaci energetické

infrastruktury a dekarbonizaci mohou výrazně vzrůst. To vytvoří tlak na růst regulovaných cen energií i nákladů na podporu obnovitelných zdrojů, což v konečném důsledku zaplatí zákazník.

To samé platí pro nízkouhlíkové požadavky. Regulatorní nejistotu dále zesiluje skutečnost, že definice „nízkouhlíkové oceli“ má být dle návrhu stanovena až v následných delegovaných aktech Evropské komise – pokud dojde ke specifické úpravě, musí být součástí IAA.

Návrh navíc zpřísňuje pravidla již obsažená v Net Zero Industry Act a mění dosavadní flexibilní přístup, kdy bylo možné kritéria odolnosti zohledňovat v hodnocení nabídek, na povinné technické požadavky.

Tato změna významně omezuje flexibilitu zadavatelů při výběru nejvhodnějšího řešení a může vést k vyloučení jinak technicky a ekonomicky vhodných nabídek.

Současně návrh zavádí omezení účasti tzv. vysoce rizikových dodavatelů u některých net-zero technologií, aniž by bylo dostatečně jasně popsáno, kdo a podle jakých kritérií bude tento status určovat a jak bude tento režim v praxi ve veřejných zakázkách aplikován.

Odst. 3 písm. c) – Podpora některých dodavatelů v průmyslu by neměla vést k výrazným cenovým nárůstům v ostatních odvětvích.

10. K článku 12 – Other forms of public intervention

Článek zavádí povinnost, aby veřejná podpora byla navržena tak, aby splňovala kvóty EU původu (min. 45 % rozpočtu u dekarbonizace, 100 % u vozidel). Výjimky při zpoždění > 7 měsíců nebo nárůstu ceny > 30 %.

Zároveň je nutné doplnit výjimky pro sektorové zadavatele v energetice a klíčové oblasti jako jsou jaderné technologie, FVE apod.

Odst. 3 písm. a) – Požadujeme snížit hranici pro časové zpoždění ze 7 na 3 měsíce.

Odst. 3 písm. b) – Požadujeme snížit hranici pro výjimku z důvodu zdražení finálních výrobků z 30 % na 15 %, případně alespoň v sektorech, kde neexistuje dostatečná konkurence.

Požadujeme do odstavce 3 doplnit, že výjimku lze uplatnit i v případě „technologické nezralosti“ evropských alternativ pro specifické průmyslové aplikace.

Odůvodnění:

U některých specifických technologií pro energetiku dodavatelé v EU vůbec neexistují nebo mají omezené kapacity. To se týká jak jaderných technologií, tak například i specifických dodávek pro provozovatele sítí či FVE. Pokud nebudou z této povinnosti vyjmuty sektoroví zadavatelé v energetice, půjde o zúžení okruhu způsobilých dodavatelů a omezení soutěže. Náklady na modernizaci sítí a dekarbonizaci mohou výrazně vzrůst. To vytvoří tlak na růst regulovaných cen energií i nákladů na podporu obnovitelných zdrojů, což v konečném důsledku zaplatí zákazník.

To samé platí pro nízkouhlíkové požadavky. Regulatorní nejistotu dále zesiluje skutečnost, že definice „nízkouhlíkové oceli“ má být dle návrhu stanovena až v následných delegovaných aktech Evropské komise.

Odst. 3 písm. a) – Veřejná podpora bez nutnosti plnit předepsaná kritéria by měla být umožněna při potřebě odstranění časových zpoždění dodávek. 7 měsíců je příliš dlouhá doba.

Odst. 3 písm. b) – Podpora průmyslu EU by neměla vést k plošnému zvyšování ceny některých subdodavatelů. V opačném případě by měla být umožněna veřejná podpora.

Odst. 3 – Pokud neexistují zralé technologie v EU, není možné vyžadovat jejich nákup. To se týká zejména případů, kdy evropské alternativy nejsou komerčně dostupné, nejsou ověřeny v provozu nebo nesplňují technické požadavky na bezpečnost a spolehlivost.

11. K článku 14 – CO₂ emission performance standards credits

Článek určuje standardy pro získávání kreditů u nízkouhlíkové oceli a čistých vozidel z EU.

Požadujeme sjednotit tyto definice s taxonomií EU, aby existovala jedna evidence uhlíkové stopy pro různé legislativní akty.

Odůvodnění:

Podpora průmyslu by neměla být dosažena složitější regulací.

12. K článku 16 – Delegation of powers

Článek opravňuje EK k vydávání delegovaných aktů a úpravám příloh.

Požadujeme vypustit tuto pravomoc, případně omezit pravomoc EK vydávat akty samostatně.

Odst. 1 – Pokud mají být stanovena pravidla pro produkty z chemického průmyslu, není důvod, aby tak nebylo učiněno přímo v IAA, který prochází standardním legislativním procesem. Popř. by měla být specifikována dále uvedená kritéria – zejm. vypustit odkaz na klimatický rámec.

Odst. 3 – Metodologie pro výpočet EU obsahu by měla být upravena přímo v IAA. Popř. je nutné alespoň specifikovat podmínky a kritéria pro obsah tohoto implementačního aktu. Dále – velké riziko administrativní zátěže.

13. K článku 17 – Scope of FDI contribution

Článek řeší velké přímé zahraniční investice v klíčových sektorech jako jsou baterie, FVE či kritické suroviny, pokud investorská země má více než 40 % globálních kapacit.

Požadujeme zvýšit práh na 50 %, aby se screening soustředil jen na extrémně dominantní hráče. Zároveň žádáme toto prověřování nestanovovat povinně, ale na zvážení ČS.

14. K článku 20 – Review and approval

Článek stanovuje lhůty pro posouzení investic.

Požadujeme zkrátit celkovou lhůtu pro finální rozhodnutí na fixních 90 dní bez možnosti dalšího prodloužování.

Odůvodnění:

Je nutné zajistit flexibilitu pro investice a zároveň stabilní prostředí pro investory.

15. K článku 22 – Monitoring and enforcement

Článek mj. stanovuje sankce při neplnění povinnosti monitoringu min. 5 % průměrného denního obrátu investora.

Požadujeme stanovit horní limit celkové pokuty na 1 % ročního/denního obrátu, aby se zabránilo likvidačním sankcím u administrativních pochybení.

16. K článku 24 – Delegation of powers for FDI

Článek umožňuje EK, aby delegovanými akty rozšířila seznam sektorů podléhajících screeningu (výslovně např. o technologie jaderného palivového cyklu).

Požadujeme explicitně vyloučit z delegované pravomoci partnery z členských států OECD a NATO, kteří nepředstavují bezpečnostní hrozbu.

17. K článku 25 – Designating national industrial acceleration areas

Článek stanovuje povinnost ČS vymezit alespoň 1 akcelerační zónu pro záměry strategických sektorů z Přílohy I. Prioritním umístěním jsou brownfieldy a lokality v transformaci.

Požadujeme umožnit, aby soukromý vlastník pozemků mohl sám iniciovat podání návrhu na vyhlášení akcelerační oblasti, nejen stát.

Odst. 2 písm. c) – Nedává smysl, proč by u velkých průmyslových zón měla být relevance pro SMEs a SMCs.

Odst. 3 – Je třeba dbát na to, aby přínosy těchto zón v praxi nezlikvidovaly přehnaně striktní environmentální a další podmínky obdobně jako se to částečně stalo u zón pro OZE. Pokud nebudou podmínky nastaveny realisticky, zůstanou akcelerační zóny jen na papíře nebo budou využívány systémově.

18. K článku 27 – Permit-granting in acceleration areas

Článek definuje povolovací proces pro akcelerační zóny včetně „aggregated baseline permit“ pro celou oblast kromě „permits that are installation specific“. Projekty pak potřebují jen „additional permits or authorisations“.

Požadujeme stanovit, aby souhrnné povolení automaticky zahrnovalo i archeologické a hydrogeologické průzkumy pro celou oblast.

Požadujeme upřesnit slovní spojení „permits that are installation specific“ dle odst. 1 a „additional permits“ dle odst. 3.

Požadujeme stanovit, že účast veřejnosti by měla být omezena pouze na rámcové/souhrnné plánování. Zároveň by měly být zváženy polehčující úpravy účasti tam, kde jsou akcelerační zóny

vymezeny v rámci brownfieldů či transformačních ploch. Účastensství by mělo být v tomto případě omezeno pouze na veřejnost s místním zájmem, která je přímo dotčená při rámcovém/souhrnném plánování nezohledněnými vlivy.

Odůvodnění:

Je nutné zajistit opravdu zjednodušené povolování, aby příprava zón netrvala příliš dlouho a neminula se účinkem.

19. K článku 28 – Evaluation

Článek stanovuje tříletý cyklus hodnocení dopadů tohoto nařízení se zaměřením na administrativní náklady a dopady na rozpočty.

Požadujeme doplnit do hodnocení sledování „energetické náročnosti dekarbonizace“, aby se potvrdilo, že IAA nezdrazuje energie.

20. K článku 29 – Review

Článek umožňuje revizi Kapitol III a IV po 3 letech. Pozornost kritickým sektorům jako stavba lodí a kolejových vozidel

Požadujeme pro jadernou energetiku stanovit interval revize na 10 let pro zajištění stability investičního prostředí.

21. K článku 34 – Amendments to Regulation 2024/1735 (NZIA)

Článek rozšiřuje NZIA o požadavky na EU původ pro jadernou energii a vodík. Příloha II NZIA (nová) vyžaduje unijní původ u min. 2-3 komponent u jádra a 1-3 u OZE technologií, baterií.

Požadujeme vypustit úpravu pro jádro.

Případně je nutné pro jadernou energetiku navrhnout výjimku pro „první komerční bloky nové technologie“ (First-of-a-Kind), kde je globální řetězec nezbytný.

22. K článku 36 – Entry into force and application

Článek stanovuje účinnost 1 den po vyhlášení. Články 4 a 5 (povolování) se použijí po 1 roce.

Požadujeme prodloužit odklad pro články o povinném EU původu u jaderných komponent na 3 roky od účinnosti (pokud nebudou vypuštěny).

23. K Příloze II – Low-carbon and Union origin requirements for energy intensive industries Part I – Public procurement procedures

Příloha stanovuje mj. 25% podíl nízkouhlíkové oceli.

IAA by se případně měl zabývat i zajištěním surovinových vstupů zejména pro recyklační odvětví – šrot, hliník, „černé hmoty“, a jejich uchování na širším evropském trhu. Cílem by mělo být přispět k zajištění podmínek pro transformaci stávajících výrobců z prvovýrobců na recyklátory.